

VY3DC_PSOS: PSYCHOLOGIE OSOBNOSTI

PhDr. Katarína Šafárová, Ph.D.

Mgr. et Mgr. Jan Mareš, Ph.D.

**CO TO JE
OSOBNOST?**

„KLASICKÉ“
OTÁZKY
PO

JAKOU **POVAHU** MÁ DRUHÝ ČLOVĚK?

JAK MU MÁM **ROZUMĚT**?

CO SI O NĚM MÁM **MYSLET**?

JAKÉ JSOU JEHO **SILNÉ/SLABÉ STRÁNKY**?

CO BY ODEMNĚ **POTŘEBOVAL**?

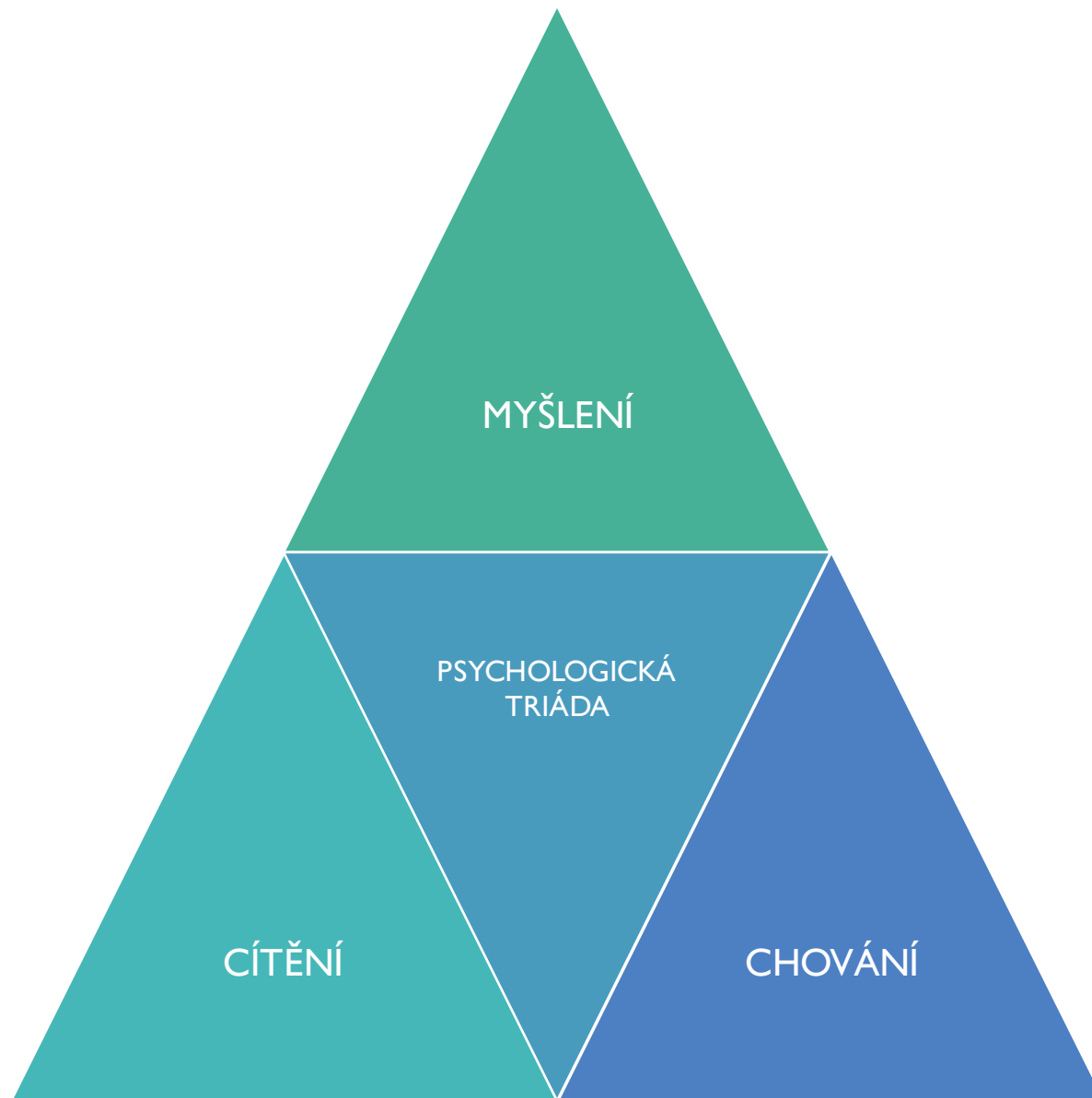
CO OD NĚJ **MŮŽU ČEKAT**?

JAKÝ JSEM **JÁ**?

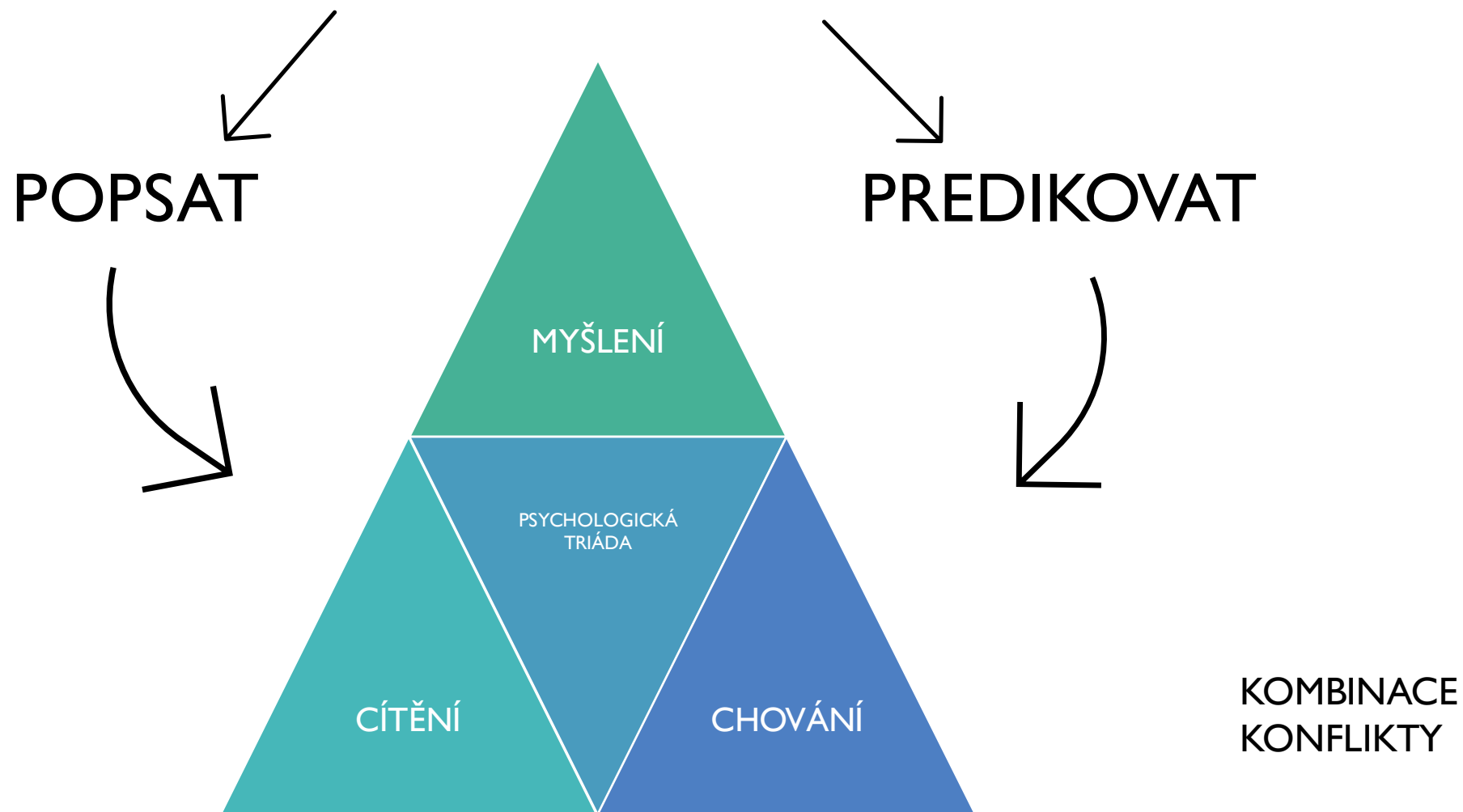
JAK **CHÁPĚ** SVĚT?

JAK SE V TOM SVĚTĚ **CÍTÍ**?

JAKÝ JE JEHO **OSOBNÍ PŘÍBĚH**?

SNAŽÍME SE **VYZNAT** V DRUHÝCH LIDECH A V SOBĚ SAMÝCH

ZAMĚŘUJÍ SE LIDI NA
POZITIVNÍ STRÁNKU VĚCÍ
(OPTIMISTÉ) NEBO
NAOPAK NA TU
NEGATIVNÍ (PESIMISTÉ)?

MYŠLENÍ

PSYCHOLOGICKÁ
TRIÁDA

CÍTĚNÍ

CHOVÁNÍ

JSOU PŘEVÁŽNĚ ŠTASTNÍ NEBO
NEŠTASTNÍ? JAKÁ JE JEJICH MÍRA
INTENZITY EMOCÍ? LEHKO SE
NAŠTVOU? JAK MOC JSOU
CITLIVÍ NA ODMÍTNUTÍ?

HODNĚ MLUVÍ? DĚLAJÍ ČASTĚJI
TO, CO JIM DRUZÍ ŘÍKAJÍ NEBO SI
DĚLAJÍ VĚCI PO SVÉM? JSOU
POŘÁDKUMILOVNÍ NEBO JSOU
TO LAJDÁCI? ZKOUŠÍ RÁDI NOVÉ
VĚCI NEBO JEDÍ POŘÁD TO
STEJNÉ KDYŽ JSOU VEN?

ZAMĚŘUJÍ SE LIDI NA
POZITIVNÍ STRÁNKU VĚCÍ
(OPTIMISTÉ) NEBO
NAOPAK NA TU
NEGATIVNÍ (PESIMISTÉ)?

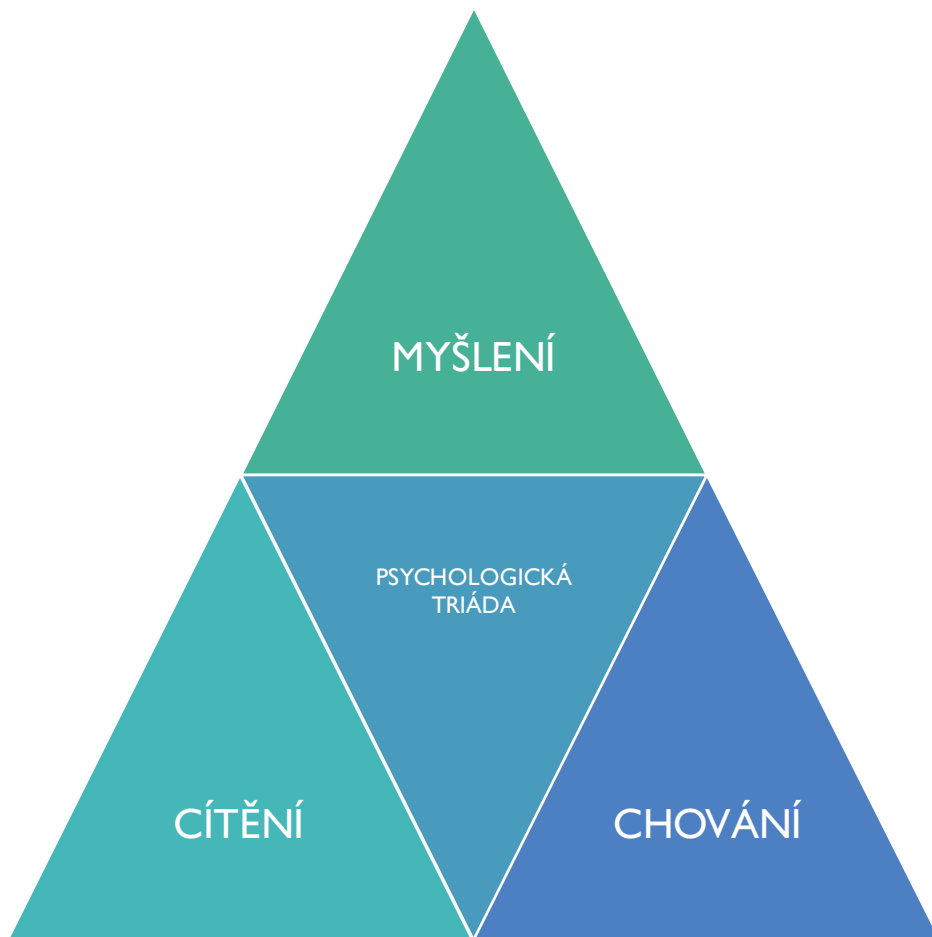
IMPLICITNÍ TEORIE OSOBNOSTI

JSOU PŘEVÁŽNĚ ŠTASTNÍ NEBO
NEŠTASTNÍ? JAKÁ JE JEJICH MÍRA
INTENZITY EMOCÍ? LEHKO SE
NAŠTVOU? JAK MOC JSOU
CITLIVÍ NA ODMÍTNUTÍ?

FOLK PSYCHOLOGY

HODNĚ MLUVÍ? DĚLAJÍ ČASTĚJI
TO, CO JIM DRUZÍ ŘÍKAJÍ NEBO SI
DĚLAJÍ VĚCI PO SVÉM? JSOU
POŘÁDKUMILOVNÍ NEBO JSOU
TO LAJDÁCI? ZKOUŠÍ RÁDI NOVÉ
VĚCI NEBO JEDÍ POŘÁD TO
STEJNÉ KDYŽ JSOU VEN?

DEFINICE

Osobnost můžeme definovat jako **charakteristické vzorce** myšlení, emocí a chování, spolu s psychologickými mechanismy (skrytými anebo ne) za těmito vzorci.

(Funder, 2015, s.5)

OBT?

(ONE BIG THEORY)
NEBO JENOM
ČÁSTEČNÁ TEORIE?

PO/OSOBNOST JAKO
PUZZLE

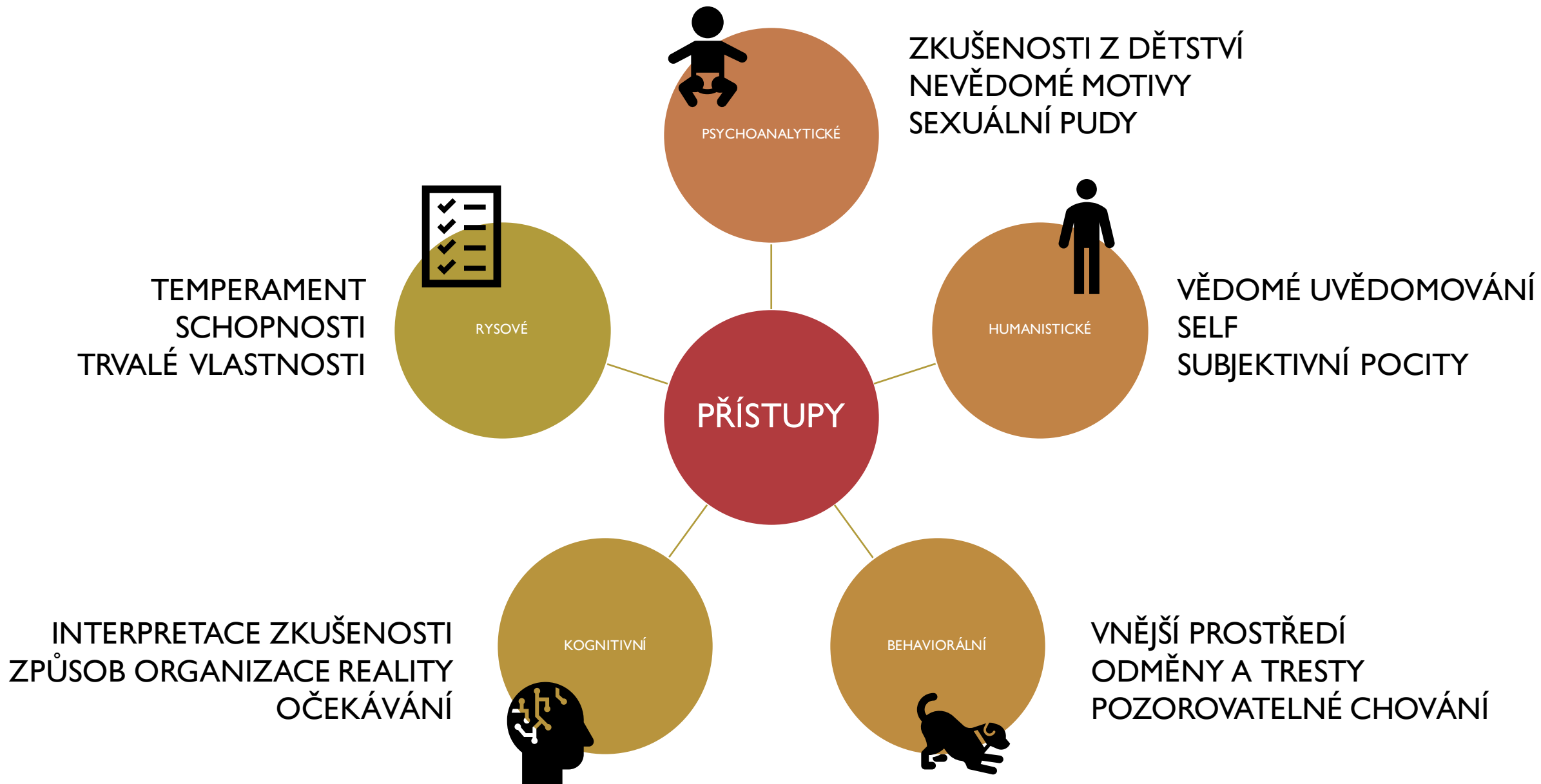
MISSION IMPOSSIBLE

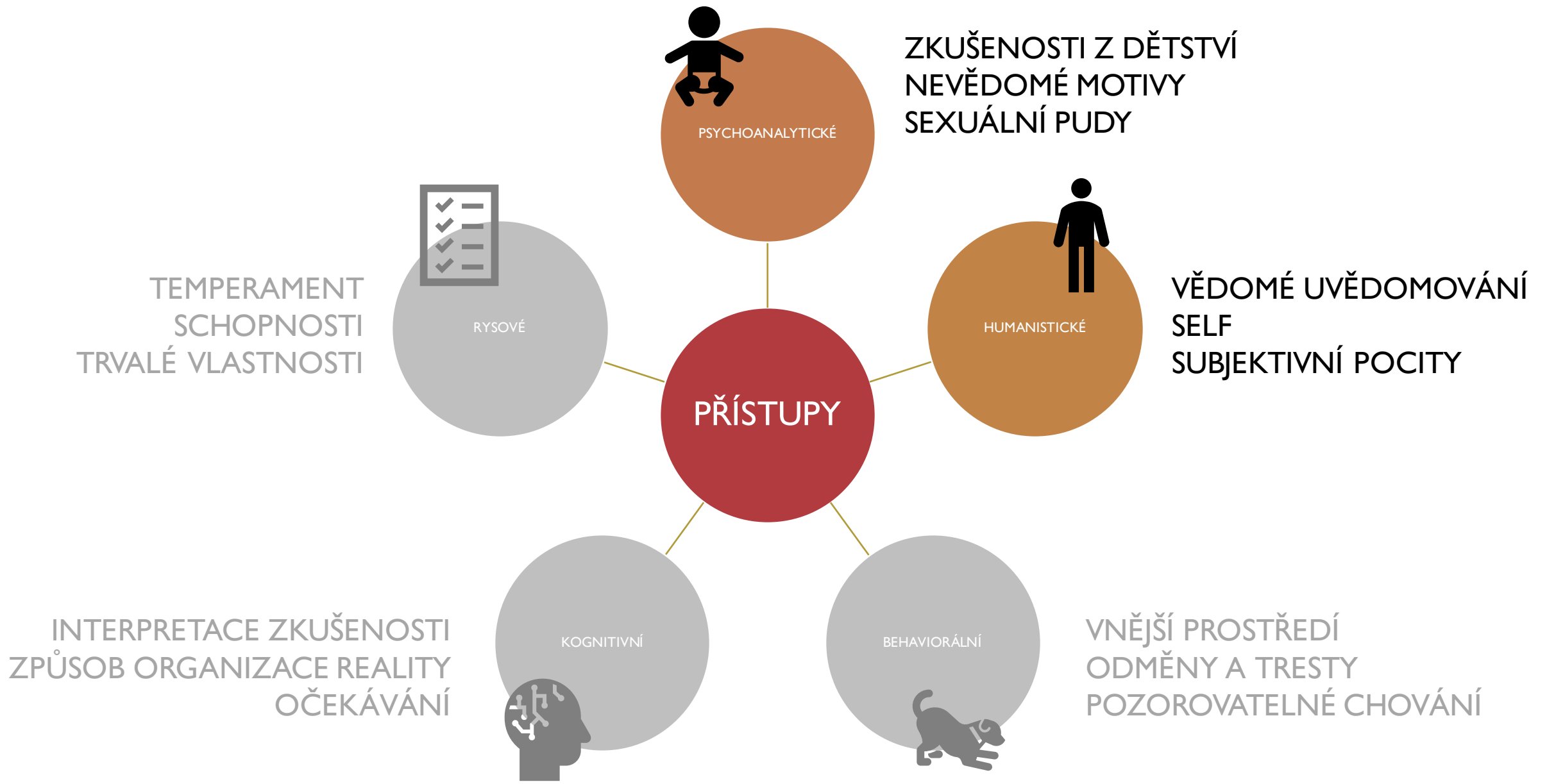
PROTO RŮZNÉ
PŘÍSTUPY

RŮZNÉ „KLÍČE“ K
PROBLÉMŮM

vnější prostředí	self (já)	temperament	nevědomé motivy	interpretace vlastní zkušenosti	pozorovatelné chování
vědomé uvědomování si	(sebe sama)	trvalé vlastnosti	zkušenosti z dětství	očekávání	odměny a tresty
	subjektivní pocity	schopnosti člověka	sexuální pudy	způsob organizace reality	

CVIČENÍ: TEORIE OSOBNOSTI

STRUKTURA A DYNAMIKA OSOBNOSTI

STRUKTURA

= VNITŘNÍ USPOŘÁDÁNÍ TVRALÝCH
CHARAKTERISTIK OSOBNOSTI A
VZTAHY MEZI NIMI

DYNAMIKA

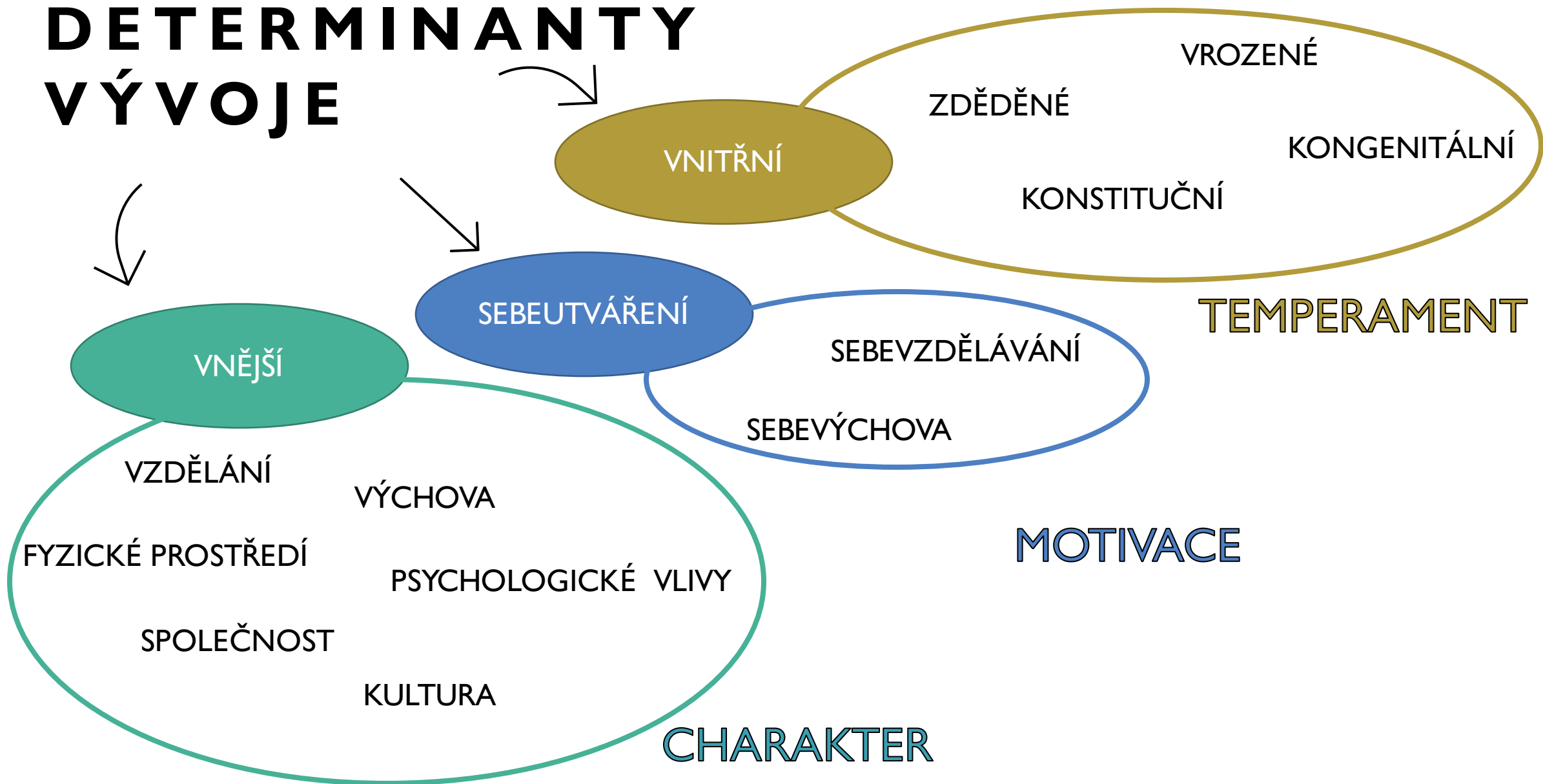
= ZMĚNY V PROŽÍVÁNÍ A CHOVÁNÍ
OBECNÉ

METAFORA S TĚLEM A ORGÁNY

**VÝKONOVÉ CHARAKTERISTIKY
MOTIVACE
TEMPERAMENT/CHARAKTER**

DETERMINANTY VÝVOJE

KAŽDÝ JE JEDINEČNÝ

TOHLE
DOKÁŽEME
MĚNIT

VROZENÉ FAKTORY

- TEMPERAMENT
- VLOHY
- TĚLESNÁ KONSTITUCE
- VROZENÁ ZDRAVOTNÍ OMEZENÍ

FAKTORY PROSTŘEDÍ

- PÉČE ZE STRANY RODIČŮ
- SOCIÁLNÍ STATUS RODINY
- PŘÍLEŽITOST KE VZDĚLÁNÍ
- POSTOJ RODIČŮ KE VZDĚLÁNÍ
- PŘÍSTUP K INFORMACÍM
- KULTURNÍ A SPOLEČENSKÉ NORMY
- PŘÍLEŽITOST K ZÍSKÁVÁNÍ DOVEDNOSTÍ

VLASTNÍ ROZHODNUTÍ

- ŽIVOTNÍ CÍLE
- SÍLA VŮLE
- NÁVYKY
- VYUŽÍVÁNÍ PŘÍLEŽITOSTÍ
- JAK DOKÁŽU KOMPENZOVAT NEVÝHODY PROSTŘEDÍ A TEMPERAMENTU
- JAK ROZVÍJÍM SVÉ SCHOPNOSTI

A close-up photograph of a white ceramic coffee cup filled with a latte, featuring intricate latte art. The cup is placed on a matching white saucer. The background is dark and blurred, suggesting a wooden table. The text "PŘESTÁVKA" is overlaid in the center of the cup.

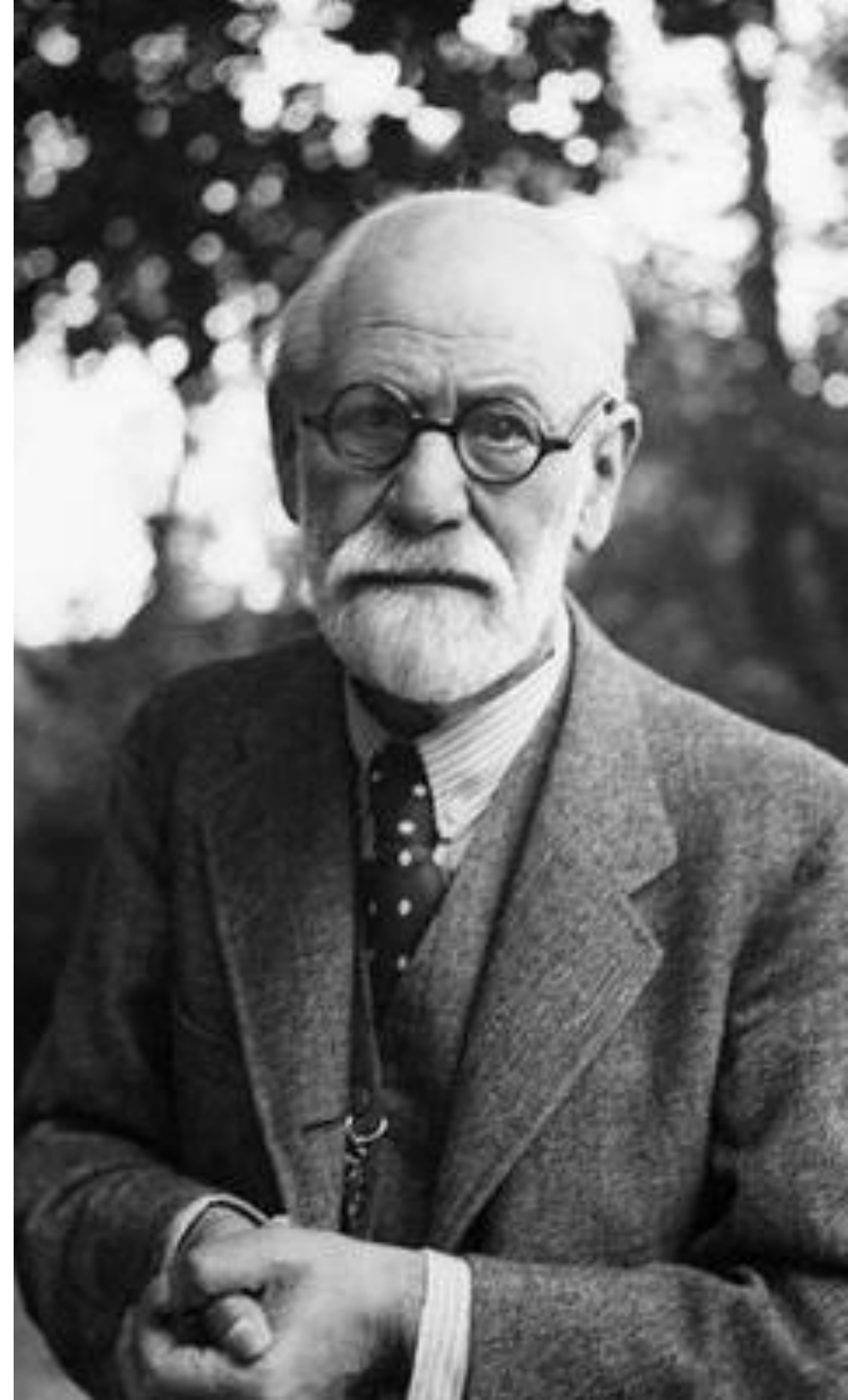
PŘESTÁVKA

SIGMUND FREUD

PSYCHOANALÝZA

3 PŘEDPOKLADY PA:

- 1) Důležitost nevědomí
- 2) Důležitost ranních zkušeností
- 3) Psychický determinismus

OSOBNOST

STRUKTURA:

TOPOGRAFICKÝ MODEL

Vědomí/Předvědomí/Nevědomí

STRUKTURÁLNÍ MODEL

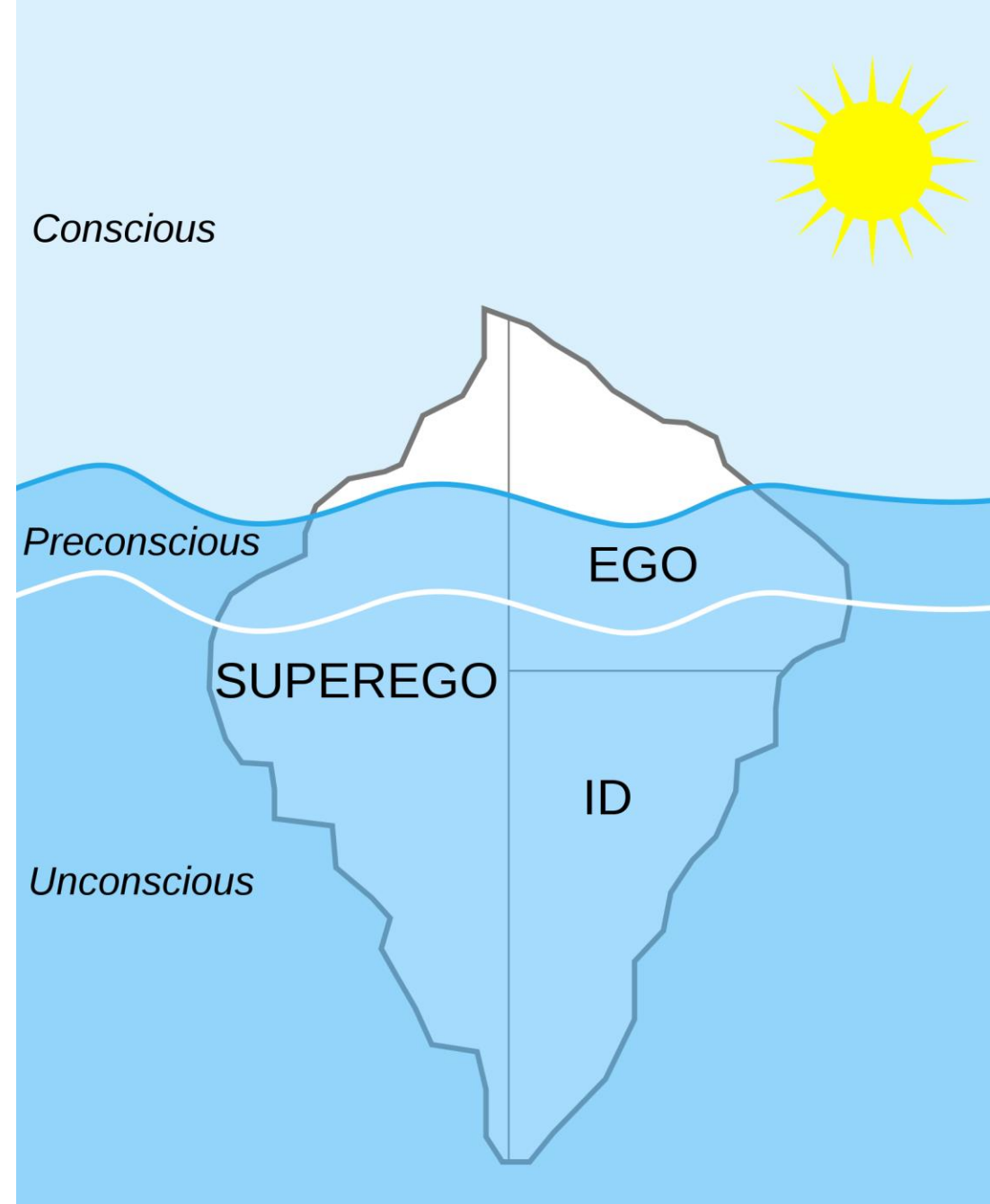
Id (princip slasti)/Ego (princip Reality)/Superego (princip dokonalosti)

- KONFLIKTY
- OBRANNÉ MECHANISMY

DYNAMIKA:

PUDY (Eros/Thanatos)

MENTÁLNÍ ENERGIE (Libido/Destrudo)

MARIE: NAJDĚTE JEJÍ ID/EGO/SUPEREGO V PŘÍBĚHU

Marie se už několik týdnů připravuje na závěrečnou zkoušku z matematiky. Zkouška se koná v

pondělí. V pátek odpoledne jí její přítel Pája oznámí, že má lístky na sobotní a nedělní představení

každoročního Shakespearovského festivalu. Marie Shakespeara miluje a moc ráda by s Pájou strávila

SUPEREGO

nějaký čas, ale cítí se kvůli tomu provinile a úzkostlivě, protože se musí dál učit na zkoušku.

ID

Nakonec si uvědomí, že může Pájovi říct, že se musí v sobotu učit. Ale ráda by s ním šla v neděli.

EGO

CARL G.
JUNG

ANALYTICKÁ PSYCHOLOGIE

Psyché zahrnuje celou mysl, cítění i chování, vědomí i nevědomí. Je od počátku jednotou - rodíme se s **celostností** a to, co zažíváme slouží k naplnění této možnosti.

OSOBNOST

STRUKTURA OSOBNOSTI

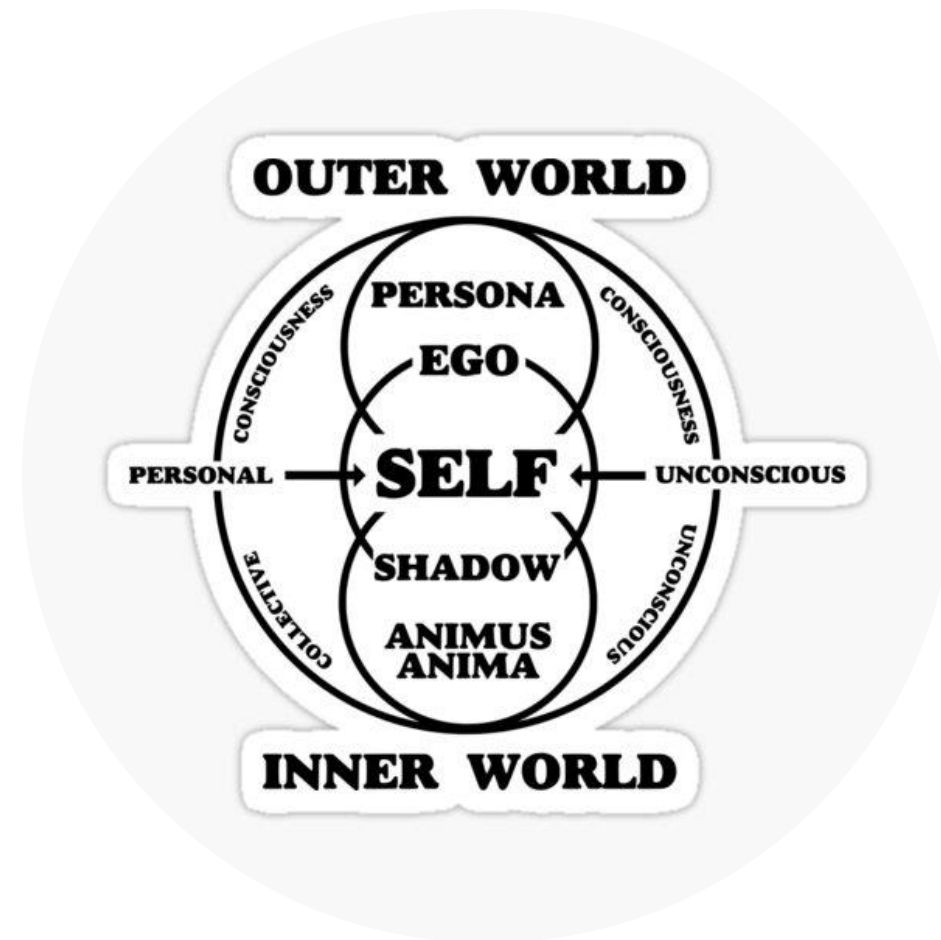
VĚDOMÁ ÚROVEŇ: **EGO/PERSONA**

OSOBNÍ NEVĚDOMÍ: **KOMPLEXY**

KOLEKTIVNÍ NEVĚDOMÍ: **ARCHETYPY**

DYNAMIKA OSOBNOSTI

PSYCHICKÁ ENERGIE (ENERGIE OSOBNOSTI; LIBIDO)

OSOBNOST

STRUKTURA OSOBNOSTI

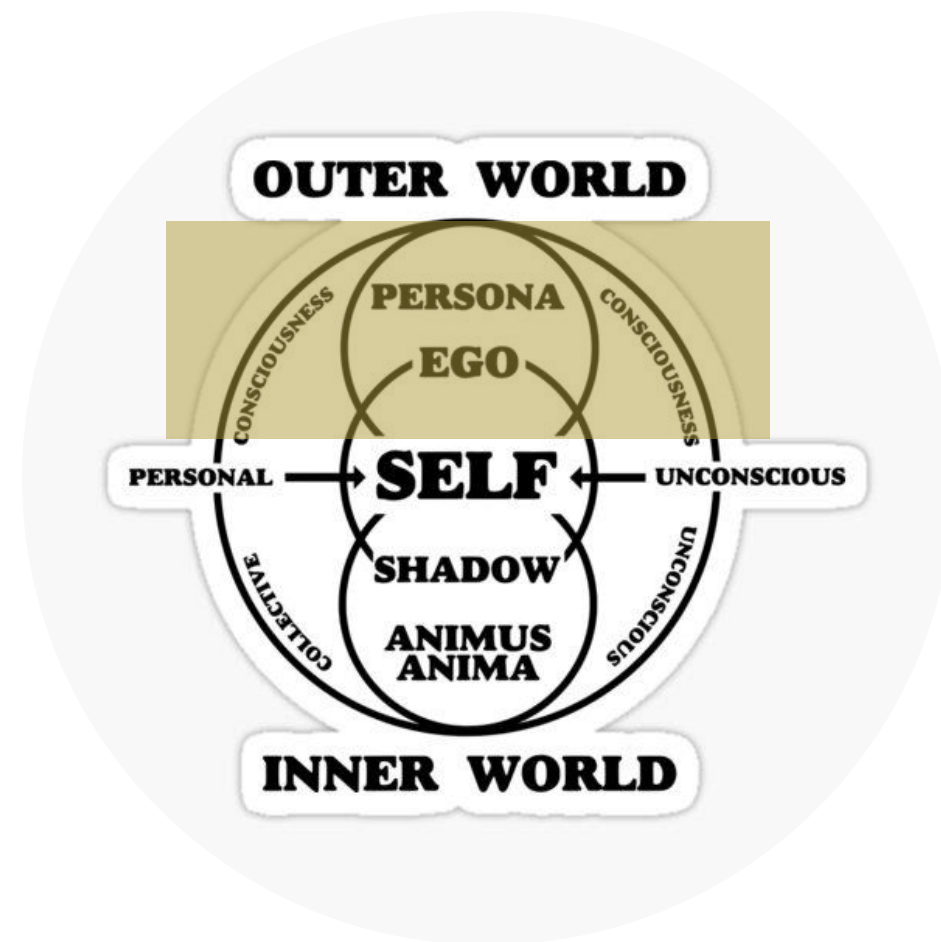
VĚDOMÁ ÚROVEŇ: **EGO/PERSONA**

OSOBNÍ NEVĚDOMÍ: **KOMPLEXY**

KOLEKTIVNÍ NEVĚDOMÍ: **ARCHETYPY**

DYNAMIKA OSOBNOSTI

PSYCHICKÁ ENERGIE (ENERGIE OSOBNOSTI; LIBIDO)

OSOBNOST

STRUKTURA OSOBNOSTI

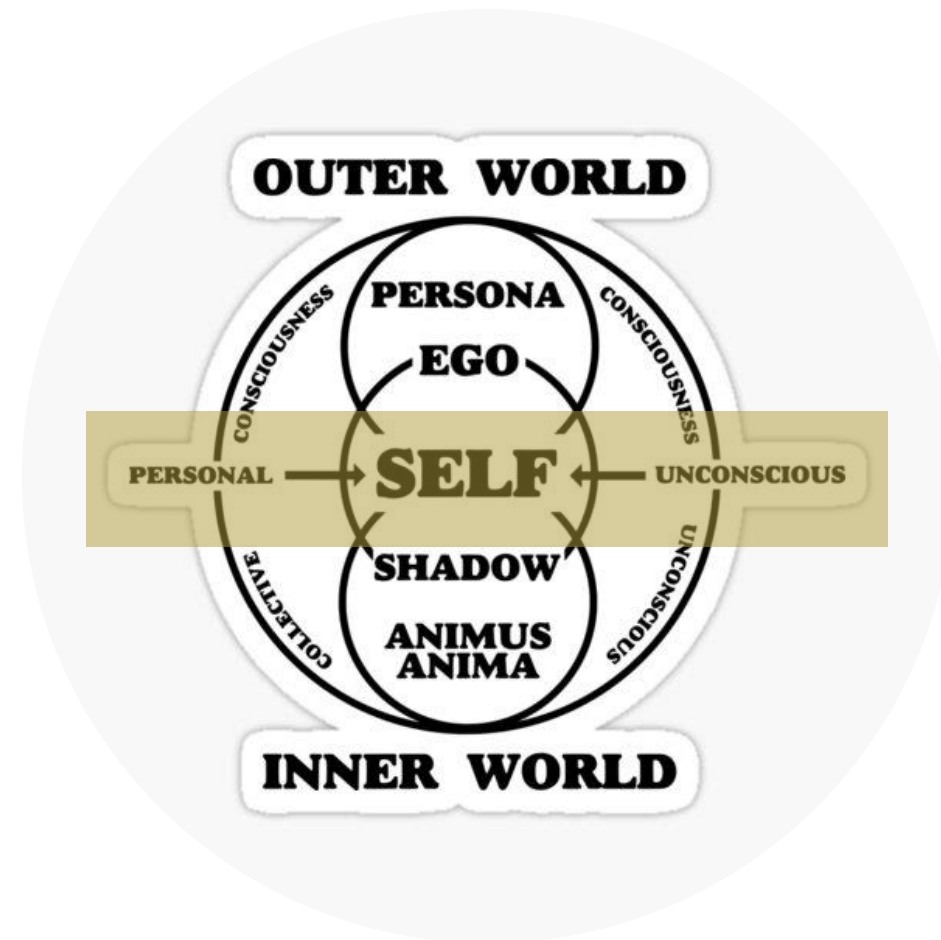
VĚDOMÁ ÚROVEŇ: **EGO/PERSONA**

OSOBNÍ NEVĚDOMÍ: **KOMPLEXY**

KOLEKTIVNÍ NEVĚDOMÍ: **ARCHETYPY**

DYNAMIKA OSOBNOSTI

PSYCHICKÁ ENERGIE (ENERGIE OSOBNOSTI; LIBIDO)

OSOBNOST

STRUKTURA OSOBNOSTI

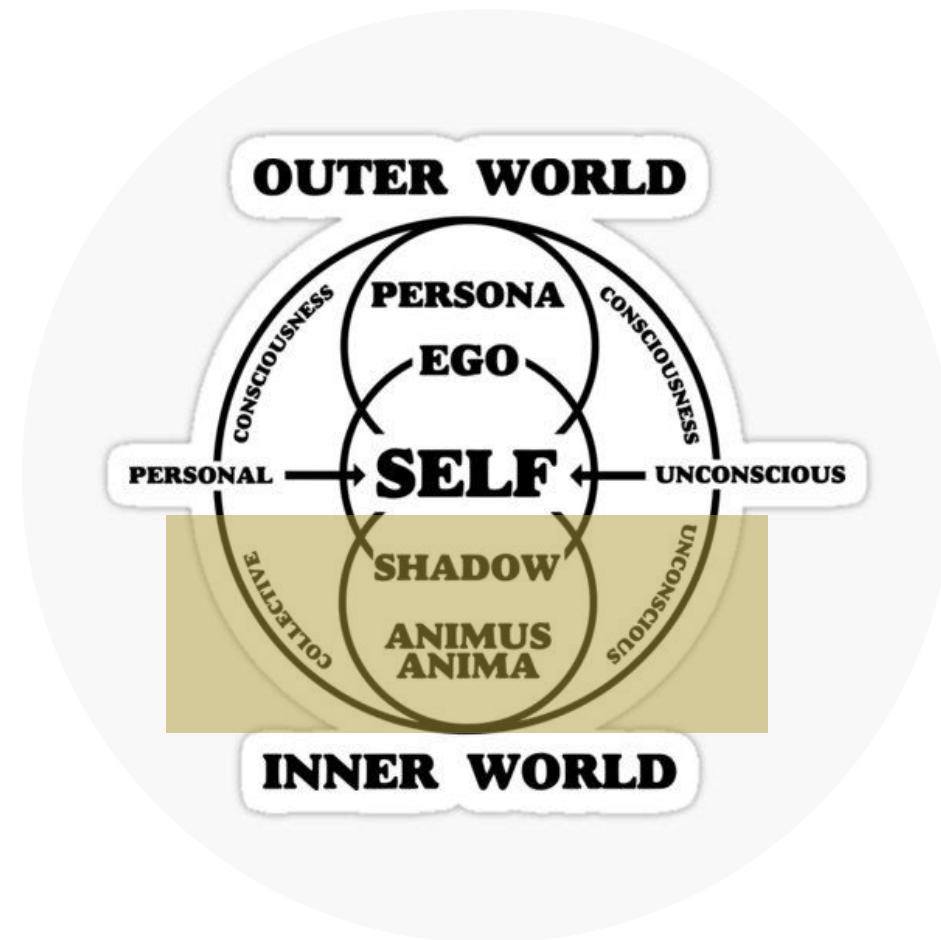
VĚDOMÁ ÚROVEŇ: **EGO/PERSONA**

OSOBNÍ NEVĚDOMÍ: **KOMPLEXY**

KOLEKTIVNÍ NEVĚDOMÍ: **ARCHETYPY**

DYNAMIKA OSOBNOSTI

PSYCHICKÁ ENERGIE (ENERGIE OSOBNOSTI; LIBIDO)

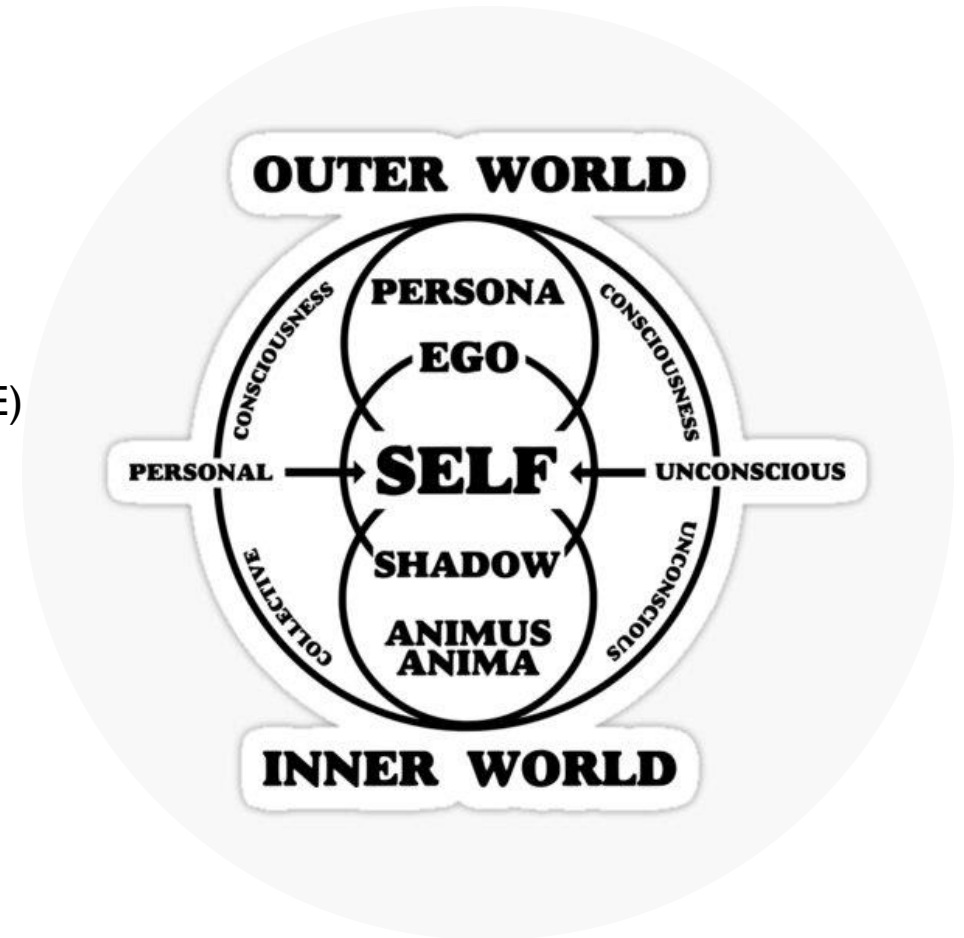
TYPOLOGIE A VÝVOJ

JUNGOVA TYPOLOGIE

ZALOŽENA NA 2 POSTOJÍCH (INTROVERZE A EXTROVERZE)
A 4 FUNKÍCH (MYŠLENÍ, VNÍMÁNÍ, CÍTĚNÍ, INTUICE)

VÝVOJ PSYCHÉ (ŘÍZENÝ SELF)

- INDIVIDUACE A SEBEREALIZACE

TYPOLOGIE A VÝVOJ

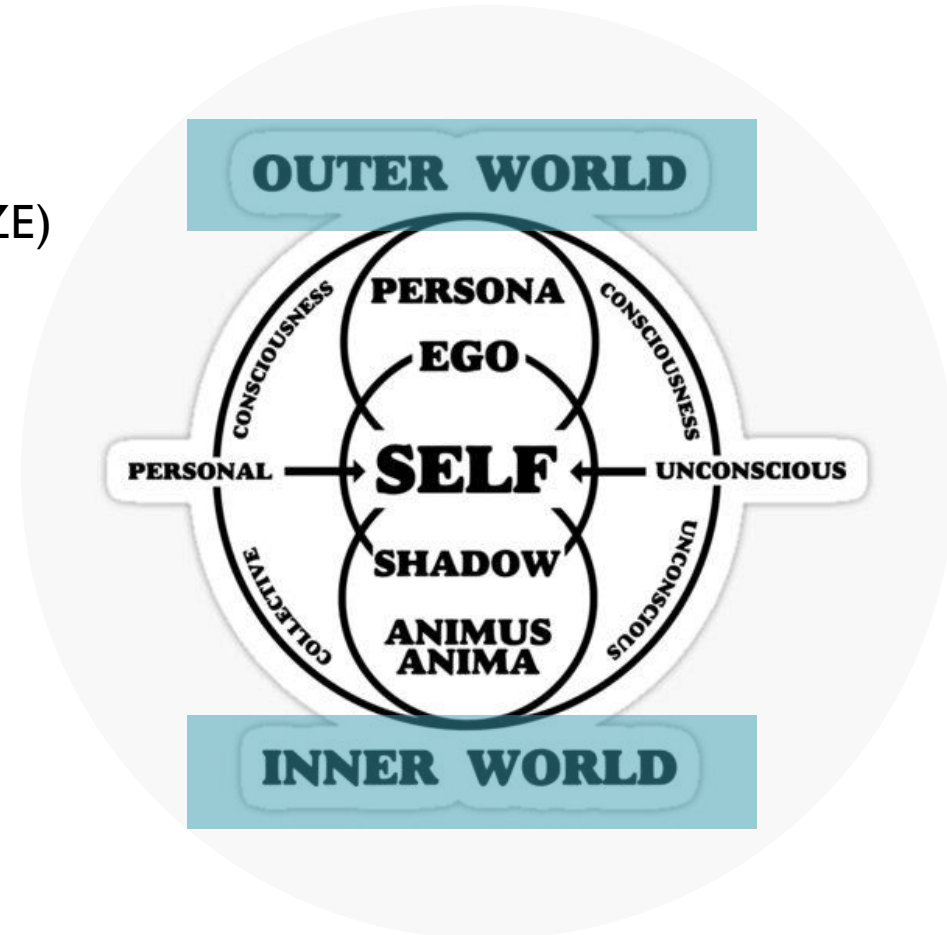
JUNGOVA TYPOLOGIE

ZALOŽENA NA 2 POSTOJÍCH (INTROVERZE A EXTROVERZE)

A 4 FUNKÍCH (MYŠLENÍ, VNÍMÁNÍ, CÍTĚNÍ, INTUICE)

VÝVOJ PSYCHÉ (ŘÍZENÝ SELF)

- INDIVIDUACE A SEBEREALIZACE

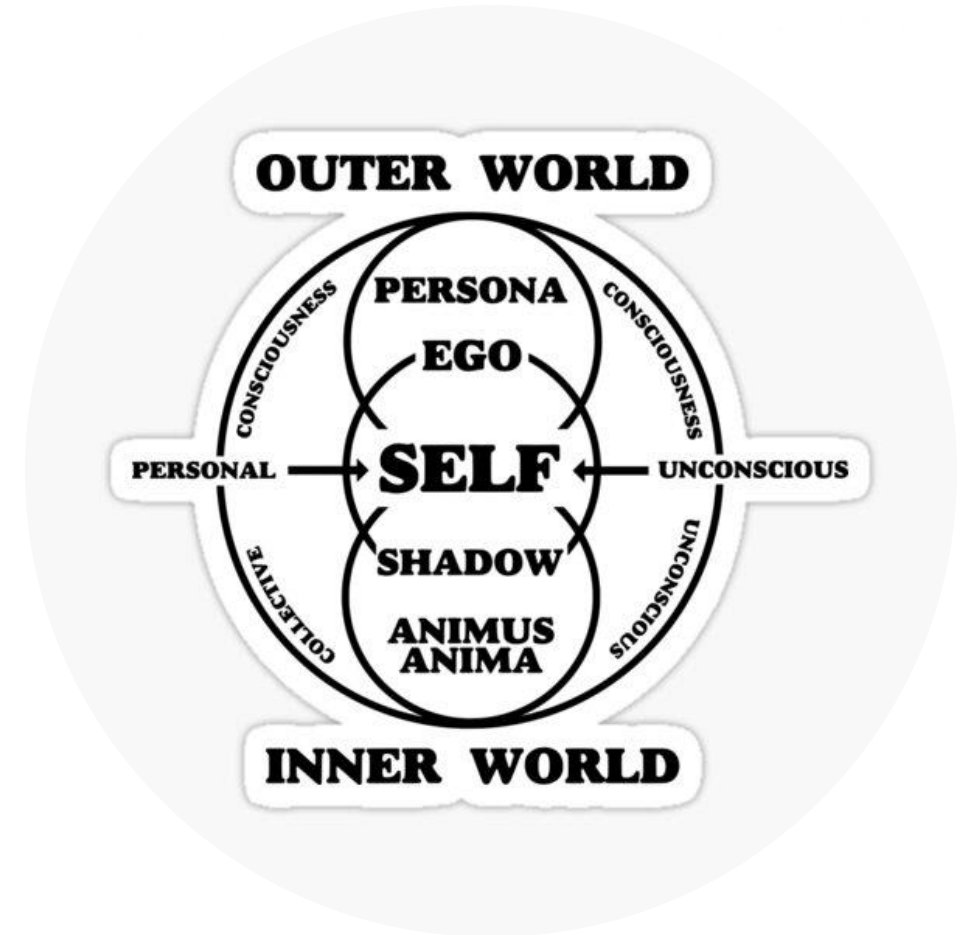
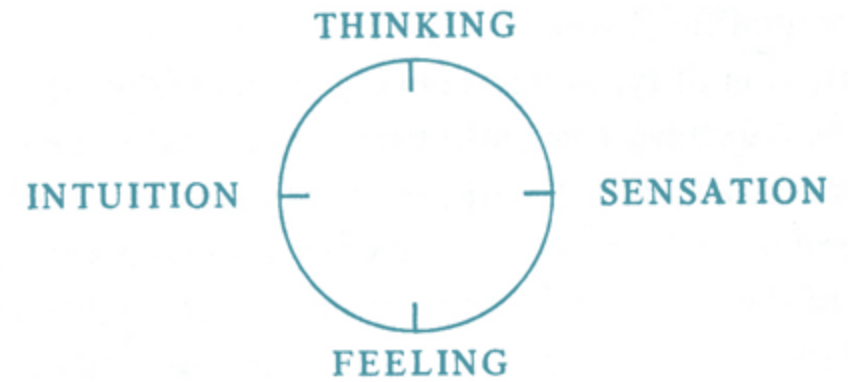
TYPOLOGIE A VÝVOJ

JUNGOVA TYPOLOGIE

ZALOŽENA NA 2 POSTOJÍCH (INTROVERZE A EXTROVERZE)
A 4 FUNKÍCH (MYŠLENÍ, VNÍMÁNÍ, CÍTĚNÍ, INTUICE)

VÝVOJ PSYCHÉ (ŘÍZENÝ SELF)

- INDIVIDUACE A SEBEREALIZACE

**ALFRED
ADLER**

INDIVIDUÁLNÍ PSYCHOLOGIE

Fiktivní finalismus (DYNAMIKA)

Pocit sounáležitosti

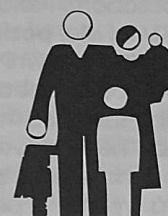
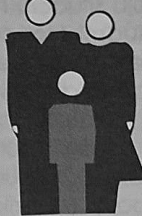
Touha po moci

- pocit/komplex méněcennosti
- pocit/komplex nadřazenosti

Životní styl (STRUKTURA)

SOUROZENECKÉ POŘADÍ

Adlerove myšlienky o osobnostných charakteristikách v súvislosti s poradím narodenia			
			
prvorodené (najstaršie) dieťa	druhorodené (stredné) dieťa	posledné narodené dieťa najmladšie dieťa	jediné dieťa
Základná situácia			
dostáva sa mu nedeliteľnej rodičovskej pozornosti; je zosadené druhým dieťaťom a o pozornosť sa musí deliť	má model správania v staršom súrodencovi; od začiatku sa musí deliť o pozornosť	má niekoľko modelov; dostáva sa mu veľa pozornosti; má mnohých pomocníkov; hoci sa musí deliť, nie je vylúčené; je často rozmaznávané	rodičia mu venujú všetku pozornosť, nakoľko nemá súrodencov, má tendencie súťažiť s otcom; je často rozmaznávané
Priaznivé východiská			
berie na seba zodpovednosť, chráni a stará sa o druhých	je ambiciózna; má sociálny záujem; väčšinou je lepšie prispôsobivá ako najstaršie a najmladšie dieťa	má veľa stimulácie a veľa možností súťažiť a často prebehne všetkých súrodencov	
Nepriaznivé východiská			
necíti sa bezpečne, obáva sa náhlejšej straty šťastia; je hostilná, pesimistická; je dosť konzervatívna, čo sa týka pravidiel a zákazov; je najväčšia pravdepodobnosť, že je problémovým dieťaťom, neprispôsobivým dospelým	je rebelantské a žiarlivé; stále sa pokúša prekonať ostatných; má ťažkosti prebrať rolu následníka	voči každému sa cíti inferiórne; je u neho druhá najväčšia pravdepodobnosť, že bude rozmaznané, problémové dieťa a neprispôsobivý dospelý	chce byť centrom pozornosti, bojí sa súťaženia s inými; svoju pozíciu považuje za správnu, každé podnecovanie je neoprávnené

CO JE PRO MĚ
POUŽITELNÉ?

ÚKOL NA PŘÍŠTĚ

Podívejte se na video:

https://www.ted.com/talks/brian_little_who_are_you_really_the_puzzle_of_personality?utm_campaign=tedsread&utm_medium=referral&utm_source=tedcomshare

(má české titulky)

Zapište si 3 nejdůležitější myšlenky, které jsou důležité pro Vaší praxi.

Odevzdejte tyto 3 myšlenky do odevzdáárny.

Přineste si je na příští přednášku.

ZDROJE

Blatný, M. (2010). *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Praha: Grada.

Cakirpaloglu, P. (2012). *Úvod do psychologie osobnosti*. Praha: Grada.

Funder, D. C. (2015). *The personality puzzle: Seventh international student edition*. WW Norton & Company.

Hall, C. S., Lindzey, G., Loehlin, J. C., & Manosevitz, M. (2002). *Psychológia osobnosti: Úvod do teórií osobnosti* (3. vyd). Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.

Hunt, M. M. (2015). *Dějiny psychologie* (Vydání čtvrté). Praha: Portál.

Říčan, P. (2010). *Psychologie osobnosti: obor v pohybu* (6., rev. a dopl. vyd., V Grada Publishing 2). Praha: Grada.

Psychology classics: <https://psychclassics.yorku.ca/author.htm>

APA: <https://www.apa.org/topics/personality>